

Gymnasieelevers- och skolpersonals erfarenheter och förståelse av inkludering

Anna Öhman, Örebro universitet

Inkludering är komplext fenomen och *ett* sätt att närma sig det är utifrån aktörerna själva. Dilemmaperspektivet illustrerar den problematik det innebär att inom skolan förhålla sig till att elever ska behandlas lika samtidigt som undervisningen ska anpassas efter deras olikhet. Det för med sig motsättningar som inte enkelt kan upplösas och innebär svåra val som man inom utbildning och skola måste hantera situerat. Inkludering befinner sig dessutom i gränslandet mellan specialpedagogik och allmänpedagogik (Brossard Börhaug & Reindal, 2016). I samhällsdebatt och politik talas det till och med om att inkluderingen har gått för långt (Magnússon, 2019).

För att undersöka inkludering ur ett deltagarperspektiv (jfr Öhman, 2017) undersöks först elevers egna upplevelser och erfarenheter av särskilt stöd i gymnasieskolan. Syftet att utveckla kunskap som påbörjats i tidigare forskning genom att synliggöra elevernas egna erfarenheter av specialundervisning (t ex Johansson, 2015; Jönsson, 2018; Roos, 2019; Yngve, 2018) utifrån ett överordnat perspektiv på inkludering (Göransson & Nilholm, 2014; Persson, 2012) som även innehåller aspekter av rättvisa och etik (Fricker, 2007; Reindal, 2016; Terzi, 2008).

Enligt Nilholm (2005) är dilemmaperspektivet ett sätt att se inkludering som ett aktörsbegrepp, för att utforska hur olika aktörer använder sig av begreppet. Intervjustudien med elever som beskrivits ovan följs av en studie som undersöker hur skolpersonal förstår och använder inkluderingsbegreppet, genom fokusgruppintervjuer med lärare och personal inom elevhälsoteam.

De båda delstudierna bidrar med kunskap om inkludering utifrån ett deltagar- och aktörsperspektiv vilket ger en empiriskt grundad konceptualisering av ett inkluderingsbegrepp som är så mångtydigt att det är svårt att definiera (Magnússon, Göransson, & Lindqvist, 2019). Vidare bidrar studierna till att tala om inkludering som ett fenomen som behöver en etisk contextualisering (Reindal, 2016).

Referenser

- Göransson, K. & Nilholm, C. (2014). Conceptual diversities and empirical shortcomings – a critical analysis of research on inclusive education. *European Journal of Special Needs Education*, 29 (3), 265-280.
- Brossard Börhaug, F., & M. Reindal, S. (2016). En dröfting av inkludering som allmenpedagogisk begrep. I lys av interkulturell pedagogikk og specialpedagogikk. *Interkulturell pedagogikk som motkraft*. Bergen: Fagbokforlaget
- Fricker, M. (2007). *Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing*. Oxford University Press.
- Johansson, B. (2015). *Tonårsflickor berättar om att vara eller inte vara i behov av särskilt stöd: En longitudinell fallstudie*. Doktorsavhandling. Stockholm: Stockholms universitet.
- Jönsson, A. (2018). Meeting the Needs of Low-Achieving Students in Sweden: An Interview Study. *Frontiers in Education*. Doi: 10.3389/educ.2018.00063
- Magnússon, G. (2019). Har inkluderingen gått för långt? Skola och samhälle

- Magnússon, G., Göransson, K., & Lindqvist, G. (2019). Contextualizing inclusive education in educational policy: the case of Sweden. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, DOI: 10.1080/20020317.2019.1586512
- Nilholm, C. (2005). Specialpedagogik. Vilka är de grundläggande perspektiven. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 10(2), 124-138. Hämtad från: <http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/view/8031/7080> (15s)
- Nilholm, C., & Göransson, K. (2013). Inkluderande undervisning: vad kan man lära av forskningen? *FoU skriftserie nr 3. Specialpedagogiska skolmyndigheten*. Hämtad från <https://webbutiken.spsm.se/inkluderande-undervisning/>
- Reindal, S. M. (2016). Discussing inclusive education: An inquiry into different interpretations and a search for ethical aspects of inclusion using the capabilities approach. *European Journal of Special Needs Education*, 31(1), 1-12.
- Roos, H. (2019). *The meaning(s) of inclusion in mathematics in student talk*. Doktorsavhandling. Växjö: Linnéuniversitetet.
- Terzi, L. (2008). *Justice and equality in education. A capability perspective on disability and special educational needs*. London.